

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
๓,แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การศึกษารูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม

วชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์

๗

๑๗ ต.ค. ๒๕๕๖

327630

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารทั่วไป

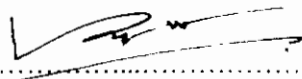
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

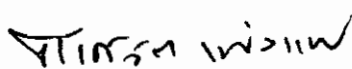
มิถุนายน ๒๕๕๖

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

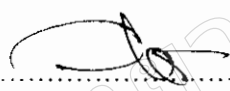
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ วชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

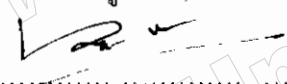
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.เมธิ ทรัพย์ประสพโชค)

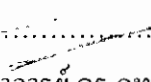

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศาสวัต เพ่งแพ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

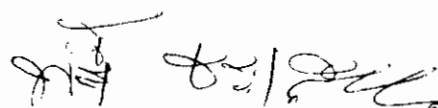

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.วิชัย รุขชาติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เมธิ ทรัพย์ประสพโชค)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศาสวัต เพ่งแพ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ฤทธิกร ศิริประเสริฐโชค)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนีย์ ธารเสนา)

วันที่.....เดือน.....ปี.....พ.ศ.....

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.เมธิ ทรัพย์ประสพโชค อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.ศาสวัต เพ่งแพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม มหาวิทยาลัยบูรพา และ ดร.ฤทธิกร ศิริประเสริฐโชค อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้บริหาร และบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้งานวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี ขอขอบคุณ พี่ น้อง เพื่อน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวนามได้ทั้งหมดในที่นี้ ที่เป็นกำลังใจและได้ช่วยเหลือในการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนประสบความสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์จากการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอบูชาแด่พระคุณของ บิดา มารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณ ที่ให้การอบรมสั่งสอน และให้การสนับสนุนในการดำเนินงานจนสำเร็จด้วยดี

วชิรวิทย์ วิชาวาศิต

53930272: สาขาวิชา: การบริหารทั่วไป; ร.ป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: รูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง/ การมีอิทธิพลทางอุดมการณ์/ การสร้างแรงบันดาลใจ/ การกระตุ้นทางปัญญา/ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

วชิรวิทย์ วิชาวาสวัสดิ์: การศึกษารูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม (THE STUDY OF THE TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP MODEL OF UNIVERSITY ADMINISTRATORS IN MAHA SARAKHAM PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: เมธี ทรัพย์ประสพโชค, ป.ร.ค., ศาสตราจารย์พิเศษ, ร.ป.ค. 222 หน้า, ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษารูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยกับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม จากกลุ่มตัวอย่าง 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามปลายปิดและใช้ประเด็นในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการทางสถิติและวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การถอดประเด็นจากข้อสัมภาษณ์ โดยการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยปรากฏว่า รูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม เป็นรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่แสดงออกด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีอิทธิพลทางอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล โดยพบว่าเป็นรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่พิจารณาถึงการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญ ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยกับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยทั้ง 9 ปัจจัย ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างนวัตกรรมและการคิดเชิงสร้างสรรค์ การสนับสนุนการเรียนรู้ของบุคลากร การวางแผนกลยุทธ์และกำหนดนโยบาย การใช้หลักการกระจายอำนาจ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมองค์กร การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารทรัพยากรบุคคล ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคามในทิศทางบวก มีระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัย ด้านการสร้างนวัตกรรมและการคิดเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคามในทิศทางบวก ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแนวทางในการส่งเสริมรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้บริหารควรแสดงบทบาทของความเป็นผู้นำในตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนต่อบุคลากร ในการใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรมค้นหาวิธีทางใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน และโอกาสใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ ผู้บริหารควรแสดงความสามารถในการวางแผนแนวทางการบริหารจัดการที่ทำให้บุคคลยอมรับ เชื่อมั่น ศรัทธา ภาคภูมิใจและไว้วางใจออกมาในเชิงประจักษ์ เป็นต้น

53930272: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A. (GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP/ IDEALIZED INFLUENCE/
INSPIRATIONAL MOTIVATION/ INTELLECTUAL STIMULATION/
INDIVIDUALIZED CONSIDERATION

WACHIRAWIT WICHASAWAT: THE STUDY OF THE TRANSFORMATIONAL
LEADERSHIP MODEL OF UNIVERSITY ADMINISTRATORS IN MAHA SARAKHAM PROVINCE.
ADVISORY COMMITTEE: METEE SUPPRASOBCHOK, Ph.D., SASAWAT PENGPAE, D.P.A.
222 P. 2013.

The objectives of this research were; 1) to study the transformational leadership model of university administrators in Maha Sarakham Province; 2) to study the relationship of management factors in the university and the transformational leadership model, following the viewpoint of university employees, and; 3) to derive a guideline in building a transformational leadership model of university administrators in Maha Sarakham Province. The instruments used were a closed questionnaire and structured interviews which measured 367 participants. Percentage, mean score, standard deviation, correlation and content analysis were utilized to analyze the data.

The results revealed that: The overall of the transformational leadership style of university administrators in Maha Sarakham Province, according to the views of university administrators, showed transformational leadership which can be categorized as Idealized influence, Inspirational motivation, Intellectual stimulation and Individualized consideration in a good level for every aspect, especially Individualized consideration. The relationship between management factors can be categorized by Vision determinant, Strategic implementation, Innovation and Creativity, Learning organization, Effective communication, Change management, Decentralized power, Participative administration and Human resource management and the transformational leadership model of university administrators in Maha Sarakham Province, found that there was highly significant correlation with the level of statistical significance set at .01, and when set at .05 Innovation and Creativity was rather low level. Guidelines for building a transformational leadership model for university administrators in Maha Sarakham Province included that the university administrators should improve their own leadership styles, including compassion, sacrifice and tolerance. Forgiveness and support for personnel should be capable of guiding the management of individual trust, pride and confidence practically, and support personnel in the use of creative thinking, innovation and performance etc.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	13
หลักแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	22
ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	53
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับผู้บริหารในมหาวิทยาลัย.....	91
ข้อมูลพื้นฐานมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม.....	98
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	101
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	109
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	111
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	111
การวิจัยเชิงปริมาณ.....	116
4 ผลการวิจัย.....	122
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการสัมภาษณ์.....	123

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 นำเสนอ รายละเอียดโดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	139
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทาง การส่งเสริมรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัด มหาสารคาม วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์สรุป ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดของรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคามตามทัศนะของผู้บริหารและ บุคลากรหรือพนักงานมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม.....	159
5 การสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	163
สรุปผลการวิจัย.....	163
อภิปรายผล.....	173
ข้อเสนอแนะ.....	184
บรรณานุกรม.....	187
ภาคผนวก.....	197
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	222

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนบุคลากรมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2551-2555.....	5
2 จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2551-2555.....	5
3 จำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีของนักวิชาการ ต่างประเทศและในประเทศ.....	49
4 การสังเคราะห์องค์ประกอบหลักภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	51
5 จำแนกองค์ประกอบของปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีของนักวิชาการต่างประเทศและในประเทศ.....	63
6 เปรียบเทียบและสังเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อ รูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากการศึกษาทฤษฎีและตัวแบบ (Theoretical Study).....	66
7 เปรียบเทียบและสังเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อ รูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากการศึกษาวรรณกรรมและกรณีศึกษา (Empirical Study).....	68
8 จำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.....	100
9 จำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.....	101
10 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	117
11 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง.....	139
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการใน มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยใน จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน.....	141
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการใน มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยใน จังหวัดมหาสารคาม ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์.....	142
14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการใน มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยใน จังหวัดมหาสารคาม ด้านการสร้างนวัตกรรมและการคิดเชิงสร้างสรรค์.....	143

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ของบุคลากร..... 144
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการวางแผนกลยุทธ์และกำหนดนโยบาย..... 145
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการใช้หลักการกระจายอำนาจ..... 146
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ..... 147
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมองค์กร..... 148
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม..... 149
21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล..... 150
22	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน..... 152
23	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีอิทธิพลทางอุดมการณ์..... 152
24	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ..... 154

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา.....	155
26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล.....	156
27 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยกับรูปแบบผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคาม แยกรายด้าน.....	158

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 คุณลักษณะ 8 ประการ ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของแฮคเกอร์ และโรเบิร์ตส์.....	39
2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	110

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University